

Brüssel, 5.6.2019
COM(2019) 540 final

KOMISJONI TEATIS

Tõhustatud järelvalve ajakohastatud aruanne – Kreeka, juuni 2019

{SWD(2019) 540 final}

TAUSTTEAVE

Kreeka majandusarengut ja -poliitikat jälgitakse majanduspoliitika koordineerimise Euroopa poolaasta alusel ja tõhustatud järelevalve raamistiku alusel vastavalt määrusele (EL) nr 472/2013⁽¹⁾. Tõhustatud järelevalve kasutuselevõtmisel Kreeka suhtes⁽²⁾ tunnistatakse asjaolu, et Kreeka peab keskpikas perspektiivis jätkama meetmete võtmist, et tegeleda majandus- ja finantsraskuste allikate või võimalike allikatega ning rakendada ühtlasi struktuurireforme jõulise ja kestliku majanduskasvu toetamiseks.

Tõhustatud järelevalve moodustab tervikliku raamistiku majanduse arengu seire ning majanduse jätkusuutlikuks elavdamiseks vajalike põhimõtete järgimise jaoks. See tagab Kreeka majanduse ja rahanduse hiljutiste muutuste regulaarse hindamise, samuti riigi rahastamistingimuste seire ja võla jätkusuutlikkuse analüüsi ajakohastamise. Tõhustatud järelevalve loob ka aluse Kreeka üldise kohustuse hindamiseks. Tegemist on 22. juunil 2018 eurorühma ees võetud kohustusega jätkata Euroopa stabiilsusmehhanismi programmi raames vastu võetud reforme ja viia need lõpule ning tagada, et finantsabi programmide raames vastu võetud oluliste reformide eesmärgid saavutatakse. Kreeka taaskinnitas neid kohustusi eurorühma 5. aprilli 2019. aasta avalduses⁽³⁾. Seoses sellega on tõhustatud järelevalve konkreetsete kohustuste rakendamise seire aluseks, et viia programmi raames kuues põhivaldkonnas alustatud peamised struktuurireformid lõpule nende kokkulepitud tähtaegadeks, mis ulatuvad kuni 2022. aasta keskpaigani. Need valdkonnad on: i) eelarvepoliitika ja struktuurne eelarvepoliitika, ii) sotsiaalhoolekanne, iii) finantsstabiilsus; iv) töö- ja tooteturud, v) erastamine ja vi) avaliku halduse ajakohastamine⁽⁴⁾. Viieteistkümne konkreetse kohustuse tähtaeg on 2019. aasta keskpaik ning nende edenemist on hinnatud käesolevas aruandes.

Käesolev aruanne on Kreeka tõhustatud järelevalve kolmas aruanne. See antakse välja koos Kreeka stabiilsusprogrammi hinnanguga ja komisjoni soovitusel, mis käsitleb Kreekale Euroopa poolaasta alusel antavaid riigipõhiseid soovitusi. Käesolev aruanne põhineb järeldustel, mis tehti 6.–8. mail 2019 koostöös EKPga toimunud komisjoni kontrollkäigul Ateenasse⁽⁵⁾. Rahvusvaheline Valuutafond (IMF) osales oma põhikirja IV artikli kohase 2019. aasta järelevalvetsükli raames ning Euroopa stabiilsusmehhanism (ESM) osales oma varajase hoiatamise süsteemi raames ja kooskõlas Euroopa Komisjoni ja ESMi töösuhteid käsitleva 27. aprilli 2018. aasta vastastikuse mõistmise memorandumiga.

Eurorühm leppis 22. juunil 2018 kokku, et Kreeka võlakergendusmeetmete pakett peaks sisaldama ka stiimuleid, mis tagaksid programmis kokku lepitud reformimeetmete jõulise ja järjekindla elluviimise. Selle eesmärgi nimel tehakse Kreekale kuni 2022. aasta keskpaigani poole aasta kaupa kättesaadavaks mõned kokkulepitud võlameetmed, tingimusel et Kreeka täidab reformide järjepidevuse ja lõpuleviimisega seoses võetud kohustused, võttes aluseks positiivsed tõhustatud järelevalve aruanded. Pärast 5. aprillil 2019 toimunud eurorühma kokkusaamist aktiveeriti esimesed võlakoormust vähendavad poliitilised meetmed, võttes arvesse 2018. aasta lõpuks täidetavate Kreeka kohustuste täitmise hinnangut, mis esitati tõhustatud järelevalve ajakohastatud aruandes, mille komisjon võttis vastu 3. aprillil 2019⁽⁶⁾.

MAJANDUSE VÄLJAVAATED

Kreeka majanduse elavnemine peaks 2019. aastal jätkuma. Pärast 2018. aastal esinenud SKP reaalkasvu 1,9 % aastast prognoositakse, et SKP reaalkasv jõuab nii 2019. kui ka 2020. aastal 2,2 %ni, mida toetab eelkõige

⁽¹⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 21. mai 2013. aasta määrus (EL) nr 472/2013, millega tugevdatakse majanduse ja eelarve järelevalvet euroala liikmesriikide üle, millel on või võivad tekkida tõsised raskused finantsstabiilsuse tagamisel (ELT L 140, 27.5.2013, lk 1).

⁽²⁾ Komisjoni 11. juuli 2018. aasta rakendusotsus (EL) 2018/1192, mis käsitleb tõhustatud järelevalve kasutuselevõtmist Kreeka suhtes (ELT L 211, 22.8.2018, lk 1), ja komisjoni 20. veebruari 2019. aasta rakendusotsus (EL) 2019/338, mis käsitleb Kreeka üle tehtava tõhustatud järelevalve pikendamist.

⁽³⁾ <https://www.consilium.europa.eu/en/press/press-releases/2019/04/05/eurogroup-statement-on-greece-of-5-april-2019/>

⁽⁴⁾ https://www.consilium.europa.eu/media/35749/z-councils-council-configurations-ecofin-eurogroup-2018-180621-specific-commitments-to-ensure-the-continuity-and-completion-of-reforms-adopted-under-the-esm-programme_2.pdf

⁽⁵⁾ EKP töötajad osalesid kontrollkäigus vastavalt EKP pädevusele ning jagasid seega teadmisi finantssektori poliitika ja makromajanduse seisukohalt oluliste küsimuste kohta, nagu peamised eelarve-eesmärgid, jätkusuutlikkus ja rahastamisvajadused. Kontrollkäigule eelnes 1.–4. aprillil toimunud tehniline lähetus.

⁽⁶⁾ Arvestades, et poolte eelmise aasta ja kõigi käesoleva aasta intressimäära tõstmise marginaali osamaksete puhul võis kasutada loobumisoigust, ulatusid võlakoormust vähendavad poliitilised meetmed erandkorras ligikaudu 970 miljoni euroni. <https://www.esm.europa.eu/press-releases/efsf-approves-reimbursement-and-reduction-step-interest-margin-greece>

sisenõudlus. Eratarbimine on elavnemisele püsivalt kaasa aidanud ning on prognoosi kohaselt hea ka 2019. aastal. Avaliku sektori tarbimine võib vastavalt eelarvekavadele käesoleval aastal kasvu toetada, ehkki Kreeka varasem eelarvevahendite alakasutamine toob kaasa langusriski. Sama kehtib avaliku sektori investeeringute kohta, samal ajal kui eluasemeinvesteeringute taastumine näitab, et eluasemeturg on normaliseerumas, ehkki endiselt vähenev pangalaenude pakkumine selles turusegmendis avaldab negatiivset mõju. Ulatuslik eksport oli 2018. aastal peamine kasvu edendaja, ent 2019. aastal eeldatakse ekspordi aeglustumist tingituna väliskeskkonna halvenemisest. Samas prognoositakse 2019. aastal siiski kaupade ja teenuste ekspordi reaalkasvu ligikaudu 5 % ja 2020. aastal ligi 4 %.

Tööturul on endiselt näha paranemist, ehkki töötuse määra langus peatus 2018. aasta oktoobris 18,6 % juures, püsidis selle taseme lähedal kuni 2019. aasta veebruarini. Tööhõive siiski kasvas võrreldes möödunud aastaga ja oli veebruaris 2,4 %, ehkki see kajastab pigem varasemat tööhõive suurenemist kui hiljutist paranemist. Nähakse ette üksikasjalik seire, et hinnata mõju, mida avaldavad miinimumpalga hiljutine tõus ja miinimumpalgast madalama palga kaotamine tööturu elavnemise tempole. Inflatsioon peaks püsima kogu 2019. aasta jooksul aeglane ja kiirenema alles pärast 2020. aastat, sedamööda kuidas SKP löhe kaob.

Lühikese ja keskmise aja prognoosis domineerivad langusriskid. Prognoos sõltub suurel määral tehnilistest eeldustest, mis puudutavad investeeringute ja tavapäraste kulutuste jaoks kehtestatud eelarve ülemmäärade täielikku täitmist. Pangandussektoris valitsev haavatavus ja suurenevad palgakulud võivad tekitada lisatähtsust sisenõudluse ja eelkõige investeerimise elavnemisel. Väliskeskkonna eeldatust ulatuslikuma halvenemise või selle mõju kiirema Kreekale ülekandumise korral võib elavnemine osutuda aeglasemaks.

EELARVEPOLIITIKA JA VÄLJAVAADE

Kreeka ületas kokkulepitud esmase eelarveülejäagi eesmärgi 3,5 % SKPst 2018. aastal peamiselt tulenevalt kulutuste ülemmäärade jätkuvast alatäitmisest, eriti avaliku sektori investeeringute puhul. Valitsemissektori eelarvepositsioon oli kolmandat aastat järjest ülejäagis (1,1 % SKPst), samal ajal kui esmane eelarveülejäak, mida jälgiti tõhustatud järelevalve alusel, ulatus 4,3 %ni SKPst ja oli olulisel määral üle sihttaseme. Esmane eelarveülejäak oleks olnud veelgi suurem, aga tekkiv eelarvepoliitiline manööverdamisruum võimaldas ametiasutustel täita kohtuotsusest tulenevad ettenägematud kohustused ja maksta kodumajapidamistele 2018. aasta lõpus majanduslikust olukorrast sõltuvat toetust. Kulutuste alatäitmine tuleneb enamasti sellest, et eelarve ülemmäärade kehtestatakse kõrgemal tasemel kui eelarveõiguse üksuste tegelik kulutamissuutlikkus, ning rõhutab vajadust peamiste kuluprojektide olukorra nõuetekohase hindamise ja uute poliitikasuundade kulude realistliku prognoosi järele. Sellised olukorrad on ilmnunud mitmel eelneval aastal. Euroopa Liidu institutsioonid toetavad ametiasutusi, et tegeleda süsteemse alakulutamise põhjustega eesmärgiga parandada eelarvetavasid ja kasutada täiel määral vahendeid, mis on kättesaadavad avaliku sektori investeeringuteks nii ELilt kui ka riiklikest allikatest, et toetada kasvu.

Komisjoni 2019. aasta kevadprognoosis, mis avaldati enne uute fiskaalmeetmete vastuvõtmist 15. mail 2019, viidati sellele, et esmane eelarveülejäak ulatub 2019. aastal 3,6 %ni SKPst, mis on märkimisväärselt väiksem (0,5 % ulatuses SKPst) kui Kreeka ametiasutuste stabiilsusprogrammis avaldatud prognoos. Prognooside erinevus tuleneb peamiselt ametiasutuste soodsamast makromajanduslikust stsenaariumist ning nende lähenemisest avaliku sektori investeeringute eelarve jaotamisele valitsemissektorivälise ja -siseste üksuste vahel. Täpsemalt hõlmab see varem investeerimiseks ette nähtud kuludest teatava osa ümbersuunamist riigi osalusega ettevõtete toetusteks, ilma et toetuste saajad kasutaksid toetusi lisakulutuste jaoks. See raamatupidamistoiming avaldab ametiasutuste prognoosis tasakaalu suurendavat mõju (0,3 % SKPst 2019. aastal ja 0,2 % SKPst 2020. aastal). Kuna puudub piisav teave lisatoetuste konkreetsete saajate laadi kohta, ei kajastu see kulude ümbermääramine Euroopa Liidu institutsioonide prognoosides. Euroopa Liidu institutsioonide koostatud fiskaalprognoosides eeldatakse hoopis ülemmäärade täielikku täitmist kooskõlas standardtavaga.

Kreeka ametiasutused teatasid oma stabiilsusprogrammis kavatsusest mitte rakendada varem sätestatud tulumaksukrediidi paketti, mis pidi jõustuma 2020. aasta jaanuaris. See tähendab, et ei jätkata meetmeid, mis laiendavad maksubaasi ja tekitavad maksusüsteemi kasvu edendavate reformide jaoks 1 % ulatuses eelarvepoliitilise manööverdamisruumi.

15. mail 2019 ja seega pärast stabiilsusprogrammi esitamist võtsid ametiasutused vastu alaliste fiskaalmeetmete paketi, mille eelarvekulu on Euroopa Liidu institutsioonide hinnangul 2019. aastal ja

edaspidi üle 1 % SKPst. Meetmed hõlmavad uusi maksuvõlgade tasumiseks ning sotsiaalkindlustusfondidesse ja kohalikele omavalitsustele tehtavate osamaksete kavasad, teatavate käibemaksumäärade alandamist, 13. pensioni kehtestamist ning toitjakaotuspensionide varasema reformi tühistamist. Euroopa institutsioonide prognoosid näitavad, et fiskaalmeetmete vastuvõtmine 15. mail 2019 ohustab esmase eelarveülejäägi kokkulepitud eesmärgi – 3,5 % SKPst 2019. aastal ja edaspidi – saavutamist. Mõju ulatus sõltub uute osamaksekavade vastuvõtmisest ja nende mõjust olemasolevatele kavadele. Peale selle ja nagu Kreeka stabiilsusprogrammi hinnangus märgitud, tekitavad meetmed ka kartusi keskpika perioodi eelarve-eesmärgi struktuurse saavutamise suhtes 2020. aastal. Stabiilsuse ja kasvu pakti ennetusliku osa nõuetele vastavust hinnatakse uuesti 2019. aasta sügisel. Hindamine hõlmab netokulude kasvu suhtes kohaldatava võrdlusaluse läbivaatamist 2020. aastal.

15. mail 2019 vastu võetud fiskaalmeetmete kvaliteet valmistab muret, arvestades eesmärki muuta riigi rahandus kasvusõbralikumaks ja suunata suurem sotsiaalkulutuste osa rühmadele, mille puhul esineb vaesust kõige sagedamini. Näiteks on uued osamaksete kavad väga pika kestusega (120 kuumakset) ja sisaldavad üksnes piiratud sätteid, et hinnata maksmise suutlikkust; tuletatakse meelde, et 2013. aastal vastu võetud olulise reformiga asendati kõik varasemad arvelduskavad ühe nii-öelda põhikavaga, mida saab kasutada rangete nõuetele vastavuse kriteeriumide alusel. Toiduainete, restoranide ja toitlustuse valdkonna ning elektri ja gaasi madalamad käibemaksumäärad on vastuolus olulise meetmega, mis võeti vastu 2015. aasta juulis, jättes samal ajal kehtima väga kõrge 24 % standardmäära, ja suurendavad veelgi käibemaksulõhet, mis on juba ELis suuruselt teisel kohal. Peale selle muudavad alalise 13. pensioni kehtestamine ja toitjakaotuspensionide saamise kriteeriumide leevendamine osaliselt vastavalt 2012. ja 2016. aastal vastu võetud meetmeid. Need reformid suurendavad avaliku sektori kulutusi pensionidele, mis on ELis osakaaluna SKPst juba suurimad, ning on vastuolus meetmetega, mis võeti vastu 2019. aasta eelarves, mis suunab suurema sotsiaaltoetuste kulutuste osakaalu noortele ja tööealisele elanikkonnale, kes puutuvad kokku oluliselt suurema vaesusriskiga. Kokkuvõttes on pensionide ja käibemaksu puhul vastu võetud meetmed suunatud tarbimisele ning kasutavad ära märkimisväärsel hulgal eelarvepoliitilist manööverdamisruumi, mis nähti ette 2017. aastal vastu võetud õigusaktidega kasvu edendavaks tööjõumaksude ja ettevõtte tulumaksu määrade alandamiseks.

Kreeka ametiasutused teatasid oma kavatsusest võtta selle aasta sügisel 2020. aastaks vastu täiendavad ekspansiivsed fiskaalmeetmed. Need hõlmavad maksumäärade alandamist, samuti mitmete vabastuste ja maksukulutuste või soodustuste sisseseadmist. Ametiasutused on esitanud üksnes osalise hinnangu nende meetmete eelarvemõju kohta, mis on kokku 1,2 miljardit eurot ehk 0,6 % SKPst. Praegu on need teated vaid tulevaste poliitiliste kavatsuste väljendus ning meetmete kvaliteeti ja mõju, mida need kokkulepitud eelarve-eesmärkide saavutamisele avaldatavad, hinnatakse alles siis, kui üksikasjalikud ettepanekud on ka tegelikult esitatud.

Kreeka ametiasutused on teatanud ka oma kavatsusest vaadata üle Euroopa partneritega 2018. aasta juunis saavutatud kokkulepe seoses esmase eelarveülejäägi eesmärgiga 3,5 % SKPst aastas kuni 2022. aastani. Seoses sellega kaaluvad ametiasutused 2016.–2018. aasta eelarve ületäitumisel tekkinud sularahareservide osa tinghoiukontole kandmist. Iga ettepanekut, mis muudab Euroopa partneritega 2018. aasta juunis saavutatud kokkulepet, tuleb arutada eurorühmas ajakohastatud võla jätkusuutlikkuse analüüsi kontekstis.

Kreeka rahandust ohustavad jätkuvalt olulised eelarveriskid seoses pooleliolevate kohtuasjadega ning ühtse palgapoliitika erandite võimaliku laiendamisega. Pensioneid käsitleva poolelioleva kohtuasja kohta ei ole alates teise tõhustatud järelevalve aruande avaldamisest uut teavet kättesaadavaks tehtud ning riiginõukogu otsus hooajaliste lisatasude kärpete põhiseaduslikkuse kohta on alles avaldamisel. Lisaks on ühtse palgasüsteemi terviklust ohustavad riskid hakanud juba realiseeruma ja tekitavad endiselt muret. Need tulenevad peamiselt 2018. aasta oktoobris tehtud otsusest teha teatavatele rahandusministeeriumi ametnikele erandeid ühtsest palgapoliitikast, kusjuures nimetatud otsust on pärast seda laiendatud teistele avaliku sektori asutustele. Ehkki selle meetme maksumus on suhteliselt piiratud, suurendab see tõenäosust, et teised riigiametnike rühmad alustavad selles küsimuses kohtumenetlusi ja/või otsuse kohaldamisala laiendatakse oma äranägemisel veelgi. Ühtse palgapoliitika kehtestamine oli üks põhireforme, mis viidi ellu finantsabiprogrammide alusel. Programmi raames kokku lepitud reformide olulisi struktuurseid elemente kummutavate kohtuotsuste puhul tuleb nende otsuste korduvat mõju eelarvele kompenseerida suurel määral sama poliitikavaldkonna meetmetega.

STRUKTUURNE EELARVEPOLIITIKA

Kreeka on teinud edusamme ühtse kinnisvaramaksu (ENFIA) hindamise raamistiku reformimisel, ehkki ettevalmistused 2019. aasta keskpaigas toimuvaks kinnisvara väärtuste ühtlustamiseks ei ole veel lõpule viidud. Märkimisväärsed edusamme on tehtud hindamisprotsessi tegevuslike, IT ja õiguslike aspektidega ning sõlmitud on kokkulepe, et hindajad ei pea uut riigiülest hindamist (mis oli olnud konkreetne kohustus) enne 2019. aasta keskpaika läbi viima. Samal ajal tuleb endiselt lõpule viia töö kinnisvaramaksu väärtuste osaliseks ühtlustamiseks 2019. aastal. Ametiasutused on töötanud selle kui vahesammu suunas kinnisvaramaksu tsoonide väärtuste täielikuks turuhindadega ühtlustamiseks aastaks 2020.

Edusamme tehakse muude väiksemate maksupoliitika reformide vallas. Tehnilise toetuse abil vaadatakse praegu läbi tempelmaksu süsteemi ja ettevõtete juhtide võimalikku individuaalset vastutust maksurikkumiste eest.

Avaliku sektori tulude sõltumatu asutuse (IAPR) töötajate värbamine on endiselt aeglane. 2019. aasta esimeses kvartalis esines vaid väga väike kasv: kui praegune töötajate värbamise suundumus püsib, siis esineb risk, et 2019. aasta lõpuks võetud konkreetset kohustust ei täideta. Lisaks võeti aasta alguse poole vastu mitu lisameedet, et tagada IAPRi suutlikkuse jätkuv suurendamine, ning järgmistel kuudel eeldatakse järelmeetmeid, eriti seoses personalireformiga, strateegilise kava „Blueprint“ rakendamisega ja IT-kokkulepetega.

Muude kohustuste ja reformipunktide puhul tehtud edusammud on erinevad. Tollivaldkonnas on tehtud jätkuvaid edusamme smugeldamisvastase strateegia ja kütusepaakide tegevuskava järgimisel. Elektrooniliste maksete edendamise nimel tehtav töö edeneb hästi, ent kavandatav vararegister ei ole veel valminud. Lisaks võib hiljutine seadusemuudatus tekitada kattuvusi IT-süsteemide peasekretariaadi ja IAPRi kohustuste vahel ning oluline on leppida kokku koostööraamistik.

2019. aasta esimese kvartali tulemused, mis puudutavad IAPRi kehtestatud võtmetähtsusega tulemuslikkuse põhinäitajaid, on mitmesugused. Maksukogumine on olnud soovitud nõrgem, samal ajal kui enamikus muudes valdkondades, sealhulgas auditijärgsel maksukogumisel, on võtmetähtsusega tulemuslikkuse põhinäitajad saavutatud. Sotsiaalkindlustusmaksete võla sissenõudmise ühiskeskus (KEAO) täidab jätkuvalt oma eesmärgi sotsiaalkindlustusmaksete võla sissenõudmisel ning need eesmärgid on kõrgemad kui eelmisel aastal, ehkki 2019. aasta aprillis võlgade sissenõudmine võrreldes möödunud aastaga vähenes. IAPR ja KEAO töötavad oma koostöö tugevdamise nimel ühtses raamistikus. Seda arvestades tuleks edasise viivitusega vastu võtta asjakohased õigusaktid, mis võimaldavad KEAO-l kohaldada IAPRi liigitust isikute/üksuste puhul, keda või mida käsitatakse ebatüüpiliselt laekuvaid võlgnevusi omavatenä.

Maksuvõlgade ning sotsiaalkindlustuse ja kohalike omavalitsuste võlgnevuste jaoks võeti vastu uued osamaksete kavad kuni 120 kuumaksega. See muudab 2013. aastal vastu võetud olulist reformi, millega asendati varasemad maksekavad ühtse põhikavaga, mida saab kasutada rangete nõuetele vastavuse kriteeriumide alusel, selliselt, et tekivad taas varasemate kavade ülesehituse probleemid. Ehkki sotsiaalkindlustusmaksete võla ulatust on rohkem käsitletud, sest kava keskendub füüsilisest isikust ettevõtjatele ja seob õigused sissemaksetega, ei ole uues maksude osamaksete kavas ühtegi konkreetset sätet nõuetele vastavusega seotud prioriteetsuse kohta ning see ei sisalda varasemat elujõulisuse hindamist. Varasemaid kogemusi arvestades võib uue osamaksete kava väljakuulutamise olla nõrgendanud maksude kogumist ja ohustada maksedistsipliini.

Võlgnevuste kustutamisel tehtud edusammud valmistavad endiselt pettumust. Kreeka ametiasutused on võtnud kohustuse kustutada 2019. aasta keskpaigaks võlgnevused, hoida ära uute teket (pidev tegevus) ja viia lõpule reformid, mille on esitanud Kreeka kontrollikoda. Hoolimata asjaolust, et võlgnevuste netosumma on alates programmi lõpust vähenenud, on vähenemise tempo märkimisväärselt aeglustunud ja mõnes sektoris tekib jätkuvalt uusi võlgnevusi. 2019. aasta märtsi lõpus oli võlgnevuste netosumma 1,4 miljardit eurot ning ehkki see on 0,3 miljardit eurot väiksem kui programmi lõpus (2018. aasta augustis), on see samal tasemel nagu 2018. aasta detsembri lõpus. Kokku 7 miljardit eurot, mis maksti programmi ajal välja võlgnevuste kustutamiseks, on 2019. aasta aprilli lõpuks 0,1 miljardit eurot kasutamata.

Ametiasutused rakendavad praegu struktuurimeetmeid, et kõrvaldada võlgnevuste haldamise kitsaskohad, tuginedes Kreeka kontrollikoja antud süsteemset laadi soovitudele. Selleks on ametiasutused teinud edusamme kahe tegevuskava rakendamisel vastavalt riigikontrolli ja IAPRi vastutusalas. Kreeka

kontrollikoda hindab reformide üldist elluviimist mõlema tegevuskava puhul 2019. aasta keskpaigas oma järelauditi raames.

Lepiti kokku edasine tegevus selliste eelauditite kaotamise kohta, mida Kreeka kontrollikoda teeb keskvalitsuse välistes üksustes. Ametiasutused on muutnud asjaomaseid õigusakte eesmärgiga tagada, et haiglates ja sotsiaalametis ei tehta enam eelauditeid, ning 2019. aasta juuli lõpus kaotatakse suutlikkusega seotud kaalutlusi arvesse võttes ülejäänud eelarveväliste fondide ja kohalike omavalitsuste eelauditid. Ametiasutused on võtnud kohustuse viia ellu konkreetsed lisameetmed eesmärgiga tagada, et eelauditite kaotamine, mis viib Kreeka lähemale rahvusvahelisele tavale, sujub tõrgeteta. Ametiasutused peavad järgima täielikku võlgnevuste kustutamise kava ja rakendama lisameetmeid, mis on suunatud võlgnevuste tekitamise struktuursetele allikatele.

Mis puutub muudesse avaliku sektori finantsjuhtimise reformidesse, siis tegelevad ametiasutused jätkuvalt riigikassa arvete süsteemi rakendamisega Kreeka keskpangas ja ühtse kontoplaani kasutuselevõttuga. Riigikassa arvete süsteemiga on tehtud 2019. aasta esimestel kuudel mõningaid edusamme, ehkki kõige olulisemad meetmed on veel võtmata. Oluline vaheetapp oli ühtse kontoplaani kasutuselevõtt 2019. aasta riigieelarve puhul ning ametiasutused peavad sellele edaspidi tuginema eesmärgiga tagada ühtse kontoplaani täielik rakendamine 2023. aastaks.

SOTSIAALHOOLEKANNE

Ametiasutused on hiljuti vastu võtnud õigusaktid, millega tunnistatakse kehtetuks 2012. ja 2016. aastal vastu võetud pensionireformide olulised elemendid ning mis toovad kaasa pensionikulutuste suurenemise osakaaluna SKPst. 2019. aasta mais tunnistasid ametiasutused kehtetuks toitjakaotuspensionide 2016. aasta reformi, millega ajakohastati pensioniõiguseid ja kohandati neid teiste liikmesriikide standardtavadele, muutes pensionide saamise kriteeriumeid leebemaks ja suurendades õigusi. Peale selle on ametiasutused taastanud 13. pensioni, mis oli 2012. aastal kaotatud. Mõlemad meetmed vähendavad noortele ja tööelisele elanikkonnale, kelle vaesusrisk on palju suurem kui pensionäridel, makstavate sotsiaaltoetuste suhtelist osakaalu.

Tervishoiuvaldkonna tagasinõuete sissenõudmise tempo on viimasel ajal paranenud ning 2018. aasta eest tagasinõuete sissenõudmine on praegu pooleli (2019. aasta keskpaiga konkreetne kohustus). Ligikaudu kolmandik tagasinõuetest on sisse nõutud retseptita farmaatsiatoodete ja ravimite puhul, mida turustatakse haigekassaga seotud apteekide kaudu, samal ajal kui erasektoris osutatud teenuste puhul ei ole 2018. aasta summat veel kindlaks määratud. Samuti esineb teatav mahajäämus varasemate aastate tagasinõuete sissenõudmisel. Hoolimata sissenõudmise paranemisest on tekkinud väga palju uusi tagasinõudeid ning nende hulk on aja jooksul kasvanud tasemeni, mis võib peagi muutuda jätkusuutmatuks. See rõhutab vajadust järjepidevamate jõupingutuste järele, et rakendada struktuurimeetmeid, mille eesmärk on kärpida pakkumisest tulenevat nõudlust. Mõned hiljutised meetmed, sealhulgas farmaatsiatoodete ümberhindamise mehhanismi muudatused, liiguvad vales suunas ning võivad olukorda seoses avaliku ja erasektori ettevõtete vahel koormuse jagamise tasakaaluga halvendada.

Esmatasandi tervishoiu pakkumine edeneb, ent aeglaselt ja märkimisväärsete erinevustega üle riigi. Ametiasutused täitsid 2018. aasta lõpu kohustuse avada vähemalt 120 esmatasandi tervishoiu üksust ning on vahepeal eesmärgi ületanud, avades 124 üksust. Samas toimub esmatasandi tervishoiu kättesaadavuse parandamine aeglaselt ning on üle riigi ebaühtlane, mis on osaliselt tingitud raskustest perearstide värbamisel.

Tervishoiuvaldkonna tsentraliseeritud hangete kasutuselevõtt edeneb aeglaselt, sest töötajatega seotud piirangud tingivad endiselt piiratud suutlikkuse alustada uusi hankeid. Minimaalse vajaliku töötajate arvu saavutamine on peamine tegur, mis määrab tervishoiuvaldkonna tsentraliseeritud hangete asutuse suutlikkuse tegutseda tõhusalt ja süsteemselt, et saavutada võimalik kokkuhoid, mis tuleneb tsentraliseeritud hangetest.

Sotsiaalhoolekande valdkonnas on võetud kasutusele uus majutustoetus üürnikele, mis suurendab veelgi Kreeka sotsiaalhoolekande süsteemi tõhusust. Selle kavaga hoitakse ära eluasemekulude ülekoormus, pakkudes väikese sissetulekuga kodumajapidamistele majanduslikust olukorrast sõltuvat toetust üüri tasumiseks peamise elukoha eest. 2019. aasta aprilli lõpu seisuga on rahuldatud ligikaudu 240 000 taotlust, mis vastab ligi 630 000 isikule (peaaegu 6 % Kreeka elanikkonnast), mis on esmastele ootustele vastav tulemus.

Invaliidsustoetuste süsteemi reform edeneb, ent märkimisväärsete viivitustega. Kogu riigis võetakse sammhaaval kasutusele täiustatud ja lihtsustatud menetlused. Uus lähenemine puude staatuse kindlaks määramisele, tuginedes nii meditsiinilisele kui ka funktsionaalsele hinnangule (mille kohaldamine on 2019. aasta keskpaigaks kehtestatud konkreetne kohustus), tuleb välja töötada katseprojekti alusel, mis sai Maailmapangalt tehnilist toetust. Võttes arvesse halduslikke viivitusi, ei valmi katseprojekti hinnang enne aasta lõppu, mis tähendab seda, et projekti saab lõpetada alles 2020. aastal. Tuleb täpsustada ajakava, milles esitatakse vaheetappide üksikasjad ja vastuvõtmise lõpptähtaeg.

Sotsiaalne solidaarsissetulekukava hakkab lõpule jõudma. 2019. aasta esimese nelja kuu jooksul jõudis kava ligikaudu 270 000 kodumajapidamiseni (ligi 500 000 isikut) ning selle aastane kulu oli ligikaudu 680 miljonit eurot. See on veidi vähem kui eelmisel aastal, mis kajastab tõenäoliselt nii tõhusamat kontrolli ja nõuetele vastavuse kontrolle kui ka majandusliku ja sotsiaalse olukorra üldist paranemist. Samal ajal edeneb sotsiaalse solidaarsissetuleku teise ja kolmanda samba elluviimine (2019. aasta lõpu konkreetne kohustus). Mis puutub teise sambasse (sotsiaalne kaasatus), siis on kogu riigis loodud Euroopa Sotsiaalfondi toel kogukonnakeskuste võrgustik, mis laiendab kooskõlastatult sotsiaalteenuste osutamist kohalikul tasandil. Kolmanda samba puhul (tööturuga lõimumine) liiguvad ametiasutused selles suunas, et kohaldada aktiivse tööturupoliitika kavandamise ja juhtimise suhtes süsteemsemat lähenemisviisi, mida proovitakse praegu katseprojekti raames.

FINANTSSEKTORI POLIITIKA

Finantssektori olukord on endiselt keeruline ja paraneb väga aeglaselt, samuti esineb märkimisväärsed haavatavust. Positiivne on see, et Kreeka pankade likviidsusolukord on veelgi paranenud. Kreeka pangad tuginevad jätkuvalt eelkõige pangasisesele kapitali loomise suutlikkusele, mida on veelgi nõrgestanud nende väike kasumlikkus, mis on tingitud nende varade kehvast kvaliteedist. Ehkki pangandussüsteemi kapitalipositsioon on üldiselt piisav, halvenes see 2018. aastal veidi tingituna väikesest kasumlikkusest ja varade kehvast kvaliteedist, samal ajal kui maksukohustuse edasilükkamisest tingitud varad moodustavad jätkuvalt märkimisväärselt osa esimese taseme põhiomavahenditest. Viivislaenude maht on järk-järgult vähenenud, ent on endiselt suur, ulatudes 2018. aasta lõpus 81,8 miljardi euroni võrreldes suurima mahuga 107,2 miljardit eurot 2016. aasta märtsis. See tähendab viivislaenude suhtarvu 45,4 %, mis on 1,8 protsendipunkti madalam kui eelmisel aastal. Senistest edusammudest hoolimata tuleb teha suuri lisapingutusi, et saavutada kiiremini viivislaenude vähenemine.

Töötatakse mitme algatuse kallal, et tugevdada viivislaenude probleemi lahendamise raamistikku, ent rakendamise tempo püsib ebaühtlane ja tuleb teha lisapingutusi. Täpsemalt tähendab see järgmist.

- Kogu riigis viiakse läbi e-enampakkumisi, ehkki mõnevõrra aeglasemas tempos. Endiselt on suur osa enampakkumisi (Kreeka ametiasutuste esitatud andmete kohaselt 2019. aasta esimeses kvartalis ligikaudu kaks kolmandikku) tühistatud, peatatud või mitteedukad. Siiani ei ole nende probleemide lahendamiseks meetmeid võetud. Ametiasutused hindavad koos Kreeka pangaliiduga võimalike menetluslike kuritarvituste küsimust (aruanne avaldatakse 2019. aasta septembris) ning ette tuleks näha leevendusmeetmed, võttes arvesse Kreeka tsiviilkohtumenetluse seadustiku rakendamise käimasolevat läbivaatamist.
- Kodumajapidamiste maksejõuetuse raamistikus kuhjunud kohtuasjade järkjärguline menetlemine on olulisel määral ajast maas. Kodumajapidamiste maksejõuetuse raamistikus kuhjunud kohtuasjade kohta andmete kogumine ja nende töötlemine on pooleli; selle lõpuleviimine peaks toetama ametiasutuste poolt läbivaadatud tegevuskava üksikasjalikku väljatöötamist 2019. aasta juuni lõpuks, samal ajal kui peamise elukoha kaitse uus mehhanism peaks lisanduma aasta lõpu poole. Esialgsed andmed viitavad juhtumite arvu kasvule 2019. aasta esimeses kvartalis, samal ajal kui ametiasutused nägid oma soovituslikus graafikus ette vähenemist. Seepärast on oluline suurendada käsitlemise suutlikkust, et lahendada kuhjunud kohtuasjad 2021. aastaks.
- Pärast esmaste ja teiste õigusaktide vastuvõtmist, millega luuakse uus süsteem abikõlblike peamiste elukohtade kaitseks, et toetada viivislaenude ümberstruktureerimist, on käimas tehniline töö elektroonilise platvormi kallal. Protsessi keerukus on tinginud esialgse ajakava läbivaatamise ning platvorm peaks nüüd hakkama toimima 2019. aasta juuli lõpuks. See ei tohiks mõjutada selle kavandatavat aegumist 2019. aasta lõpus, samas võib see negatiivselt mõjutada täitemenetlust 2019.

aasta teises ja kolmandas kvartalis. Mis puudutab kaitseraamistikule taotletud riigiabi heakskiitmist komisjoni poolt, siis kavatsevad Kreeka ametiasutused esitada lähiajal ametliku taotluse. Oluline lahendamata küsimus seoses uue raamistiku tõhususega viivislaenude probleemi lahendamise kontekstis on mahakandmise maksualase käsitluse (mis aegus 2018. aasta lõpus) nõutav pikendamine, mis tuleb teha õigel ajal.

- Kreeka ametiasutused kohustasid teise tõhustatud järelevalve aruande kontekstis ühtlustama ja täiustama eelolevatel kuudel terviklikult pankroti- ja maksejõuetusmenetluse korda. Kreeka ametiasutused tegid ettepaneku lahendada küsimus kas õigusakti koostava komitee kaudu või töörühma abil. Ehkki ettepanekut ei ole siiani saadud, kohustasid nad esitama lähiajal konkreetsema ettepaneku.
- Töö reformitud tsiviilkohtumenetluse seadustiku rakendamisaruande hindamisel on pooleli ning lähenetakse andmekogumisetapi lõpetamisele.
- Ametiasutused teatasid täiendavatest edusammudest kohtunikele finantsalase koolituse pakkumisel, eelkõige kodumajapidamiste maksejõuetuse valdkonnas. Ametiasutused on jätkanud ka kohtuametnike hiljuti lõpetatud personalivaliku konkursside edukate kandidaatide ametisse nimetamist.
- Ehkki kohtuvälise lahendamise mehhanismi kasutamisel täheldati kuni 2019. aasta esimese kvartalini teatavat kasvu, tekitavad raamistiku hiljuti vastu võetud seadusandlikud muudatusettepanekud muret. Nende muudatusettepanekutega on teist korda alates seaduse vastuvõtmisest pikendanud mehhanismi tähtpäeva seoses tähtajaga, mis on kehtestatud restruktureerimisel võla kaasamiseks. Kindla tähtpäeva kehtestamine on selle mehhanismi puhul oluline, sest see vähendab strateegilist makseviivituste planeerimist ja aitab seega vähendada moraalariski.
- Riigi poolt realiseeritud laenu tagatiste suure mahu puhul esineb madal töötlemismäär ja kõrge keeldumiste määr. 2019. aasta märtsis ametiasutuste poolt vastu võetud tegevuskava on praegu järjel, aga ei võimalda mõistliku aja jooksul täielikult arveldada realiseeritud tagatise. Kaalutakse mõningaid lisameetmeid, et tulla toime realiseerimise küsimusega, eelkõige töötajate ajutist palkamist.
- Hästi kavandatud süsteemsed algatused võivad olla abiks viivislaenude probleemi lahendamisel. Vaja on lisapingutusi kõikide võimalike poliitikavariantide uurimiseks, mis võiksid toetada kõiki panku viivislaenude probleemi kiirel lahendamisel. Ametiasutused jätkavad oma tööd varakaitsekavaga, aga siiani ei ole tehtud edusamme selle uurimisel, kas kava saab täiendada ka varahaldusettevõtja kaudu.

Kooskõlas Kreeka eurorühma kohustustega jääb Kreeka finantsstabiilsuse fondi seisund muutmata ning fond jätkab jõupingutusi, et saavutada oma lõppeesmärk taaserastada lähiaastate jooksul oma osalused süsteemselt olulistest pankades. Ametiasutuste võimalik kaasamine fondide investeringute võõrandamise strateegia rakendamise lõppetapis on endiselt arutusel. 2019. aasta mai alguses määrati lõpuks ametisse fondi juhatuse (sealhulgas juhatuse esimehe ametikohale) ja üldnõukogus vabadele ametikohtadele asuvad isikud.

TÖÖTURG

Kreeka ametiasutused jälgivad jätkuvalt tööturu ja palga arengut ning kavatsevad läbi viia miinimumpalga hiljutise tõusu järeelhindamise. Selleks on tööministeerium välja töötanud haldusandmetel põhineva seirevahendi. Esialgsete andmete kohaselt oli tööhõive kasv erasektoris esimestel kuudel pärast miinimumpalga tõusu (2019. aasta veebruarist aprillini) tugev ning registreeritud lepingute arv kasvas ulatuslikult. Täiendavate andmeallikate kasutamine ja lõimimine peaks võimaldama veelgi kindlamalt hinnata hiljutiste poliitiliste muudatuste mõjusid ning eeldatakse, et Maailmapank hakkab sellele tehnilist toetust andma 2019. aasta juunis.

Deklareerimata tööga võitlemise tegevuskava sujub tõrgeteta. 2018. aastal tehti suuremal arvul kontrolle kui eelnenud aastal, kontrollitulemuste andmed on positiivsed ja deklareerimata töö juhtude arv suure riskiga sektorites väheneb stabiilselt.

2019. aasta mais võeti vastu uus säte töölt vabastamise eeskirjade kohta (mille kohaselt on töölt vabastamine tühine, kui selleks ei ole mõjuvat põhjust). Kreeka ametiasutuste kinnitusel ei tundu see säte

olulisel määral muutvat kehtivaid eeskirju, sest töötajate õigus, et neid ei vabastata töölt ilma mõjuva põhjuseta, oli kehtestatud Kreeka õigussüsteemis juba muudetud Euroopa sotsiaalharta ratifitseerimisega 2016. aastal. Endiselt tuleb jälgida, millisel määral mõjutab uus säte, mille eesmärk on ametiasutuste väitel suurendada õigusselgust, töölt vabastamiste koguarvu, toob kaasa kohtuvaidluste arvu kasvu ja kohtusse kaevatud töölt vabastamise otsuste suurema arvu ja/või tekitab selliste kohtuasjade parema käsitlemise kohtute poolt.

Kreeka haridussüsteemi mõjutavad pikaajalised probleemid. Need hõlmavad ressursside ebapiisavat jaotust, kehvast õpitulemuse, oskuste mittevastavust tööturu vajadustele ning kõrgharidusasutuste juhtimise nõrkust. Põhjaliku eelhindangu puudumisel on ebaselge, kuidas praegune poliitika, mille kohaselt muudetakse tehnikaharidust pakkuvaid asutusi ülikoolideks, parandab killustatud kõrgharidusmaastikku või vajadust muuta kolmanda taseme haridus tööturu jaoks asjakohasemaks. Seoses sellega tuletatakse meelde, et OECD 2018. aasta riigi ülevaates, mis käsitles Kreekat ⁽⁷⁾, anti konkreetseid poliitikasoovitusi süsteemi kvaliteedi ja tõhususe parandamiseks.

TOOTETURUD JA KONKURENTSIVÕIME

Hoolimata viimastel aastatel tehtud edusammudest esineb Kreekas endiselt olulisi konkurentsivõimega seotud probleeme. Seda näitavad riigi muutumatud või isegi veidi halvenevad tulemused mitme laialt kasutatava konkurentsinäitaja puhul (näiteks Maailmapanga uuringu „Doing business“ edetabelis) ⁽⁸⁾. Parem ärikeskkond aitaks tegeleda ka tootlikkuse loiu kasvu struktuurse komponendiga, vähendades kriisist tingitud investeerimislõhet, oskustööjõu väljarännet ja endiselt suurt pikaajalist töötust.

Tuleb teha rohkem tööd ekspordi edendamisel, et saavutada aastaks 2025 ametiasutuste ekspordi/SKP eesmärk 50 %. Kahe seotud tegevuskava rakendamise tempo on olnud erinev. Jõupingutused peaksid keskenduma eksportijate baasi suurendamisele, samuti Kreeka majanduse kui terviku ekspordi edenemisele. Tööd tuleb teha ka kaubandust mõjutavate tarbetute menetluslike takistuste kõrvaldamise ja majanduse avatuse suurendamise nimel, sealhulgas muutes tolliprotseduure komisjoni talituste tehnilise toetuse abil veelgi sujuvamaks.

Investeeringisubade andmise reformi vallas on käimas märkimisväärsel hulgal tööd. Teatavates valdkondades esinenud viivitustest hoolimata tundub, et reform kulgeb üldiselt vastavalt tähtaegadele, mis on kehtestatud konkreetsete investeeringisubadega seotud kohustustele edasisteks aastateks (IKT-süsteem, kontrolliraamistiku seadus, lihtsustamise laiendamine, häirete liigitamise reform). Ehkki jätkuvad jõupingutused reformikohustuste täitmiseks on tervitatavad, on olemasolevate kontrollimehhanismide piisavus võimaliku poliitilise tagasimineku riski piiramiseks ebakindel. Vaja on kõikide sidusrühmade suuremat kaasamist, et kaitsta siiani ellu viidud reformide terviklust ja tagada reformi elluviimine tulevikus.

Oluline on hinnata viimastel aastatel vastu võetud tooteturu reformide tegelikku mõju, et neid saaks vajaduse korral täiustada ja tugevdada. Planeerimis- ja Majandusuuringute Keskuse (KEPE) tehtud mõjuhindang reformide kohta farmaatsiatoodete, käsimüügiravimite ja pühapäeval toimuva jaekaubanduse valdkonnas näitab, et need reformid on juba avaldanud positiivset mõju konkurentsile ja töökohtade loomisele. Planeerimis- ja Majandusuuringute Keskus esitab 2019. aasta septembris nende reformide ajakohastatud mõjuhindangu ning koostab seejärel eelmiste reformide mõjuhindangu, mis mõjutab insenere (sealhulgas avaliku sektori insenere), juriste ja erakliinikuid.

Katastriprojekt on viimastel kuudel veelgi edenenu. Komisjon on teinud otsuse kaasrahastada struktuurifondidest viimast lepingute kogumit (ligikaudu 84 miljonit eurot) ja tehakse kättesaadavaks tehniline tugi ⁽⁹⁾. Praegune kinnistute deklareerimise voor kogu riigis edeneb rahuldavalt, loodud on elektrooniline platvorm ja kogu Kreekas tegutseb märkimisväärsel arvul katastribüroosid. Samas on edusammud katastri

⁽⁷⁾ Education for a Bright Future in Greece, OECD, aprill 2018.

⁽⁸⁾ Kreeka ärikeskkonda mõjutavaid probleeme arutati Euroopa poolaasta konverentsi raames, mille korraldas Euroopa Komisjon koostöös majandus- ja tööstusuuringute sihtasutusega (IOBE) Ateenas 2019. aasta märtsis. https://ec.europa.eu/info/events/integrating-greece-european-semester-policy-framework-2019-mar-20_en

⁽⁹⁾ Komisjoni 23. jaanuari 2019. aasta rakendusotsus C(2019)299, millega kiidetakse heaks finantsabi suurprojektile „Esmaste katastri aluskaartide koostamine ning katastriandmebaasi arendamine avalikuks esitlemiseks katastriuuringute 4. põlvkonna piirkondades“, mis on valitud Kreekas tegevuskava „Konkurentsivõime, ettevõtlus ja innovatsioon“ osana.

tulevase institutsioonilise raamistiku loomisel olnud erinevad ning valitsus on keskendunud sellele, et tugevdada meeskonda, mis tegeleb uuele ametile üleminekuga, ning sellele, et koostada üksikasjalik kava hüpoteeklaenu ametite lõimimiseks, et järgida Maailmapanga määratud tähtaegu.

Metsakaartide koostamine (2019. aasta keskpaigas täidetav kohustus) edeneb eeldatavasti ajakohaselt. Alates 2019. aasta maist on 55 % territooriumi metsakaardid tutvumiseks üles laaditud ning neist 41 % territooriumi kaardid on juba kinnitatud; 98 % territooriumi kaardid peaks koostatama 2019. aasta juuliks. Ülejäänud 2 % riigi metsakaardid on tellitud 2019. aasta mais ja need valmivad 2020. aasta veebruariks. Riiginõukogu hiljutises otsuses tõstatati küsimused hoonete kontsentratsiooni ajutiseks väljajätmiseks metsakaartidelt. Ametiasutused kavatsevad võtta kiiresti vastu õigusaktid, et lahendada riiginõukogu mured ja ära hoida mõju metsakaartide õigeaegsele valmimisele.

Edusammud energiaturu reformide elluviimisel on mõne viimase kuu jooksul märkimisväärselt aeglustunud. PPC pruunsõetehaste võõrandamine (2018. aasta lõpuks kehtestatud edasilükatud konkreetne kohustus) algatati uuesti pärast seda, kui esimese tähtaja jooksul ei võetud vastu ühtegi pakkumust. Kokku on lepitud uus ajakava, mis peaks lõppema 2019. aasta juuni lõpus ning hõlmama arvamust selle kohta, kas saadud pakkumised sisaldavad õiglast ostuhinda. PPC tegi ühepoolse otsuse pikendada protsessi tähtaega 15. juulini, olles konsulteerinud energia- ja keskkonnaministeeriumiga, ning protsessi ei lõpetata kokkulepitud tähtaja jooksul. Ehkki Kreeka on astunud mõningaid esimesi samme elektrituru jaoks sihtmudeli kasutuselevõtu suunas (2019. aasta keskpaiga konkreetne kohustus), tundub praeguses etapis selge, et päevasiseste, järgmise päeva ja tasakaalustamisturgude tööle hakkamine, mis on juba viibinud võrreldes esialgse kavaga (2019. aasta aprill), ei leia aset enne 2020. aastat. Need viivitused avaldavad järelmõju Kreeka turu ning naaberturgude Itaalia ja Bulgaaria liitumisele. Vahepeal jätkusid NOME elektriksjonid eraldatud kogustega ning viivitused pruunsõetehaste võõrandamisel tähendasid seda, et kavandatud parandusmehhanismi ei käivitunud. Positiivne on aga see, et PPC turuosa on aeglaselt vähenenud ja oli 2019. aasta märtsis alla 77 %, võrreldes 80 %ga viimase tõhustatud järelevalve aruande ajal, ent on endiselt mõnevõrra kaugel PPC turuosa esialgselt programmitähtsusest eesmärgist (2020. aastaks alla 50 %). PPC hiljuti avaldatud 2018. aasta finantstulemused näitavad kasumlikkuse tugevat vähenemist ja rahavoogude halvenemist, mis nõuab otsustavaid jõupingutusi, et lahendada struktuursed probleemid, sealhulgas seoses hinnakujunduspoliitikaga ja võlgnevuste sissenõudmisega. Samal ajal on gaasiturul reformid üldiselt edenenud ning põhivõrguettevõtja DESFA müük ja gaasivarustuse ettevõtte DEPA jagunemine kommerts- ja infrastruktuuriüksusteks on lõpule viidud eesmärgiga valmistuda kokkulepitud erastamistinguteks kooskõlas eraldamise nõuetega. Taastuvate energiaallikate konto püsis ülejäägis, aga rahavoogude probleemid pole kadunud, mis mõjutab taastuvate energiaallikate tootjaid.

KREEKA VARADE JA OSALUSTE HALDAMISE AMET (HCAP) JA ERASTAMINE

Kreeka võttis 2018. aasta juunis Euroopa partnerite ees kohustused jätkata HCAP olulist tööd ja viia see lõpule, mis tähendab riigi osalusega ettevõtete märkimisväärse varade portfelli ja neis omatavate osaluste kogumist ühe institutsioonilise struktuuri alla. Eurorühma 2018. aasta juuni teates nähti ette, et HCAP strateegilist kava rakendatakse jätkuvalt. Lisaks kohustusid ametiasutused viima 2019. aasta keskpaigaks lõpule kõigi riigi osalusega ettevõtete juhatuse liikmete kontrolli ja nad vajaduse korral asendama. Strateegilise kava rakendamine on edenenud kavakohaselt ja juhatuse liikmete kontroll kulgeb hästi. Praeguseks on HCAP nimetanud oma otsestes ja teistes tütarettevõtjates ametisse 39 (tegevjuhtkonda kuuluvat ja mittekuuluvat) juhatuse liiget. Seda arvestades tuleb tagada professionaalsete juhatuse liikmete konkurentsivõimeline tasustamine eesmärgiga saavutada protsessi tõhus jätkumine aja jooksul.

Edusamme on tehtud ka ettevõtte juhtimise edendamisel riigiosalusega ettevõtetes, mis moodustavad HCAP osa. Sellise koordineerimismehhanismi rakendamine, mis reguleerib ametiasutuste ja HCAP omavahelist suhtlust seoses riigi osalusega ettevõtete volituste ja eesmärkidega HCAP alusel, on algatatud ning on esimese nelja riigi osalusega ettevõtte puhul edasijõudnud etapis. Samas tundub, et hiljutised õigusaktid ja meetmed teatavates sektorites (nt piirkondlikud lennujaamad) võivad kattuda koordineerimismehhanismi funktsiooniga või mõjutada HCAP õigusi seoses teatavate talle üleantud varadega, ning seda olukorda tuleks parandada või selle jätkumist ära hoida.

Varade arendamise kava elluviimine on oluline, et stimuleerida erasektori investeeringuid, suurendada tõhusust ja tagada riigi jaoks rahastamine. 2018. aasta juunis võtsid ametiasutused eurorühma partnerite ees konkreetse kohustuse rakendada varade arendamise kava, mida ajakohastatakse iga kuue kuu tagant, ning viia

seoses sellega 2019. aasta keskpaigaks lõpule Hellenic Petroleoumi (HELPE) ja Alimose sadama tehingud. 2019. aasta lõpuks ja edaspidiseks ajaks võeti lisakohustusi. Lisaks on Hellinikoni tehing (Ateena endise rahvusvahelise lennujaama kinnistu arendamine, 2018. aasta lõpu konkreetne kohustus) jäänud suurtest edusammudest hoolimata sõlmimata, arvestades projekti keerukust. Hellinikoni puhul on ametiasutused jätkanud jõupingutusi, et täita lõplikult tingimused, millele vastamine on eelduseks sellele, et võimaldada aktsiate võõrandamist eelistatud investorile. Kui ametiasutused teevad jätkuvalt suuri pingutusi, peaks olema võimalik tehing finantsiliselt lähikuudel lõpule viia.

Varade arendamise kava tehingud, mis peaks viidama lõpule 2019. aastal (2019. aasta keskpaiga ja lõpu konkreetset kohustused), on ajakavast maas ning väiksemate tehingute edusammud nullitakse muudes valdkondades esinevate viivitustega. Olukorra võib kokku võtta järgmiselt:

- Alimose sadam: e-enampakkumise menetluses valiti 2019. aasta aprillis eelistatud pakkuja; edusammud on rahuldavad, ehkki eeldatavasti ei viida tehingut finantsiliselt lõpule enne 2019. aasta neljandat kvartalit.
- Hellenic Petroleoumi (HELPE) tehingu puhul esinevad viivitused, sest ei esitatud ühtegi siduvat pakkumust ühismüügiks. Kreeka ametiasutustega on saavutatud kokkulepe, nii et Kreeka erastamisagentuurile (TAIPED) antakse tehnilised volitused uurida kõiki olemasolevaid võimalusi tehingu sõlmimiseks.
- Ateena rahvusvahelise lennujaama (AIA) 30 % osaluse müük: protsess on endiselt peatunud, pidades silmas erimeelsusi Kreeka ametiasutuste ja AviAlliance'i (AIA 40 % osaluse omanik) vahel seoses ettevõtte juhtimise õigustega, mis kaasnevad 30 % osaluse järelmüügiga. Kreeka ametiasutused kohustusi leidma sellele küsimusele kiire lahenduse eesmärgiga alustada 2019. aasta juuni lõpuks AIA 30 % müügiks hankemenetlust.
- DEPA – Public Gas Corporation: osalemiskutse DEPA Commerciali 50 % ja ühe aktsia müügiks peaks avaldatama lähinädalatel ning see peaks olema kooskõlas tähtaegadega, mis lepiti kokku ametiasutuste ja Euroopa Liidu institutsioonide vahel.
- Egnatia tehing hõlmab pikaajalise kontsessiooni võimaldamist kiirtee ja selle kolme vertikaaltelje käitamiseks ja hoolduseks. 2019. aasta jaanuaris leppisid ametiasutused kokku mitmes meetmes, et tegeleda kontsessiooni korduvate takistustega. Enamik kokkulepitud meetmetest, mille tähtaeg on saabunud, on rakendatud, lähtudes tehnilisest teostatavusest. Kohustuslik on, et ametiasutused viiksid lõpule kõik käimasolevad toimingud, mida on vaja, et võimaldada siduvate pakkumuste esitamist.
- Piirkondlikud sadamad: esineb märkimisväärne investorite huvi käitada konkreetseid sadamaid ja/või pakkuda kombineeritud sadamateenuseid allkontsessioonilepingute kaudu Alexandroupolise, Kavala (2019. aasta lõpu konkreetset kohustused), Igoumenitsa ja Kerkyra (2021. aasta keskpaiga konkreetset kohustused) sadamates. Samas kahe sadama konkursikutse jaoks on nõutav ministeeriumide ühisotsus, mis käsitleb konkreetseid tegevusi, mille suhtes allkontsessioonid kehtestatakse, ning allkontsessioonide saajate poolt asjaomastele sadamaasutustele makstavaid tasusid.

AVALIK HALDUS JA KOHTUSÜSTEEM

Kokkuvõttes on tehtud edusamme 2019. aasta keskpaiga konkreetsete kohustustega avaliku sektori reformi valdkonnas. Mis puutub haldussekretäride hilinenud valikuprotsessi sõltumatu hinnangu koostamisse, on ametiasutused taotlenud komisjonilt tehnilist abi ning lõpphindamine peaks viidama lõpule 2019. aasta juuniks; järeelmeetmed tuleb võtta 2019. aasta septembriks; samal ajal on haldussekretäride ametissenimetamise tempo endiselt väga aeglane. Kõigi 90 peadirektori valikuprotsess on lõpetatud ja kolmandik direktoreid on ametisse nimetatud (ülejäänud peaks nimetatama ametisse juuli lõpuks) ning divisjonide juhtide värbamine peaks algama juuni lõpus ja lõppema oktoobris. Liikuvuskava kolmas tsükkel, mis algas 2018. aasta augustis, on käimas; ehkki esineb viivitusi ja tuleks tegeleda takistuste kõrvaldamisega, on üksuste ja taotluste arvu järkjärguline suurenemine igas tsüklis positiivne märguande selle kohta, et avalik sektor on selle avaliku halduse reformi omaks võtnud. 2018. aasta tulemuslikkuse hindamise tsükkel peaks lõppema õigel ajal.

Jätkuvaid edusamme on tehtud integreeritud personalijuhtimissüsteemi loomisel, mis peaks olema ajakavas ja lõppema 2019. aasta lõpuks. Täpsemalt võib öelda, et 745 valitsemissektori üksust (ligikaudu pool kõigist üksustest) on saanud valmis oma organisatsioonide digitaalsed skeemid ning valminud on ligikaudu 135 000 ametijuhendit (peaaegu 70 % kõigist ametikohtadest). Kui see tegevus edukalt lõpetatakse, tagab see peamised elemendid integreeritud personalijuhtimissüsteemi jaoks.

Edusammud olemasoleva töökohtade klassifitseerimise süsteemi ühtlustamisel eesmärgiga kohandada seda üldistes ametijuhendites märgitud funktsioonidega, on olnud piiratud. Ehkki mais toimunud ministeeriumidevahelise töörühma esimene koosolek oli tervitatav esimene samm, peavad ametiasutused kiirendama oma tegevuskava rakendamist, kasutades täielikult ära ka pakutud tehnilist toetust.

Edusamme on tehtud õigusliku kodifitseerimise vallas – vastu on võetud seadus, mis tugevdab keske kodifitseerimiskomitee volitusi, ent ministeeriumidevahelise kooskõlastamisega seotud töö on seiskunud. Oluline on määrata selgelt kindlaks õigusliku kodifitseerimisprotsessi tegevuskord ja jaotada rollid, sealhulgas keske kodifitseerimiskomitee ja ministeeriumide vahel. Tehniline töö ühtlustatud tööõiguse seadustiku ja tööalaste regulatiivsete sätete seadustiku ettevalmistamisel (2020. aasta keskpaiga konkreetne kohustus) on alanud, aga konkreetseid edusamme pole veel tehtud. Ministeeriumidevahelise kooskõlastamise puhul ei ole alates ministeeriumidevahelise juhendi vastuvõtmisest 2018. aasta juunis konkreetsetest edusammudest teatatud ning kooskõlastamise eest vastutava peasekretariaadi aruanne, mis sisaldab ajakohastatud teavet algatatud toimingute ja algatatavate toimingute planeeritava ajakava kohta, peaks valmima ettenähtud ajal järgmiseks tõhustatud järelevalve aruandeks.

Euroopa Liidu institutsioonid jälgivad jätkuvalt hoolikalt värbamiste ulatust avalikus sektoris. 2019. aasta ning 2020.–2022. aasta värbamiskavad, mis on esitatud 2018. aasta keskpaiga perioodi eelarvestrateegias, tunduvad järgivat avalikus sektoris uute alaliste töötajate värbamisel reeglit, et uus töötaja värvatakse lahkuva töötaja asemele, ehkki ajutiste töötajate ülempiiri ei ole 2018. aastal järgitud. Hinnangu kohaselt tuleb ajutiste töötajate arvu 2019. aastal vähendada ligikaudu 1 550 isiku võrra, et säilitada avaliku sektori kogusuurus. Mis puutub tõhusasse seiresse, siis tuleb kokkulepitud meetmed isikute arvu aruandluse parandamiseks alles ellu viia ning 2019. aasta ajakohastatud töötajate arv tuleb avaldada töötajate arvu loenduse veebisaidil.

Hiljuti vastu võetud palgasätteid tekitavad riske ühtsele palgapoliitikale ning mitu selle reformi lõpuleviimise otsust on veel tegemisel. Ehkki hiljutiste otsuste tegelik eelarvekulu, millega sooviti laiendada mõnede ministeeriumide puhul individuaalsete palgaarvude kohaldamist, on väike, tekitab see struktuurseid probleeme ja eelarveriski, sest ka teised ministeeriumid võivad soovida sarnaseid palgasätteid kehtestada. Kui alaliste töötajate konkreetseid palgasätteid ja värbamisprotsessi kohandusi võetakse arvesse sõltumatute ametiasutuste puhul, siis on eelistatav, et need sätted oleksid pigem süsteemse lähenemise osa ja mitte kehtiva õigusraamistiku ühekordsed erandid.

Kreeka ametiasutused jätkavad integreeritud kohtuasjade haldamise süsteemi ettevalmistava etapiga, mis algatati aasta alguse poole ja peaks lõppema 2020. aasta keskpaigaks. Seoses sellega on hankemenetluse lõpuleviimine kohtutele kohtudokumentide elektrooniliseks esitamiseks 2019. aasta keskpaiga konkreetne kohustus ning lähiajal peaks lõppema teise etapi projekte puudutavate hankedokumentide kavandite avaliku konsultatsiooni menetlus. Peale selle on käimas kohtudokumentide (õiguslike avalduste) elektroonilise esitamise süsteemi rakendamine, mida saab mitmes kohtus juba kasutada; seda toetab õiguslik ja tehniline töö, et hõlbustada selle täielikku kasutuselevõttu.

Korruptsioonivastase võitluse valdkonnas on ametiasutused jätkanud oma jõupingutusi, mida juhib korruptsioonivastase võitluse peasekretariaat. Mitu sekretariaadi edendatud õiguslikku algatust tuleb esitada parlamendile seoses rikkumistest teatamise, siseauditi ja sekretariaadi volitustega. Eelkõige võetakse lähiajal ja enne, kui äsja valitud kohalikud omavalitsused ametisse asuvad, eeldatavasti vastu siseauditi seadus. Ametiasutused võtsid ka kohustuse kiirendada tööd korruptsiooniasjades koordineerimismehhanismi loomiseks, ehkki konkreetseid edusamme pole selle aruandeperioodi jooksul tehtud.

Komisjon on jätkuvalt jälginud TAIPEDI ekspertide komitee liikmete ja Kreeka statistikaameti (ELSTAT) endise presidendi ja tippjuhtkonna suhtes toimuva kohtumenetlusega seotud arengut. ELSTATi endise presidendi A. Georgiou vastu algatatud kohtuasjas, mis on seotud süüdistusega, mis esitati seoses eelarvestatistikaga, tegi Ateena apellatsioonikohus tema kasuks otsuse, mis avaldati 8. märtsil 2019. Kuna kõrgeima kohtu prokurör ei esitanud edasikaebust, on kohtuotsus jõus ja valitsemissektori ülemäärase

eelarvepuudujäägi juhtum lõplikult tagasi lükatud. See on väga teretulnud areng. Mis puutub muudesse pooleliolevatesse kohtuasjadesse, siis peaks A. Georgiou esitatud edasikaebus laimamise kohtuasjas tulema arutusele 2019. aasta mais. Seoses ekspertide komiteega on alates viimasest tõhustatud järelevalve aruandest toimunud positiivne areng, nimelt on Ateena apellatsioonikohtu koja koosseis välja andnud süüst vabastava kohtuotsuse (ei ole veel avaldatud). Komisjon jälgib jätkuvalt hoolikalt mõlema menetluse arengut, et avaldada teavet tõhustatud järelevalve kontekstis.

REFORMIKOHUSTUSTE TÄITMISEL SAAVUTATUD EDU ÜLDINE HINNANG

Kreeka on olulises etapis seoses poliitikavalikutega, mis tuleb teha järjepideva ja kestva majanduse elavdamise tagamiseks. Kreeka on astunud tublisid samme, et luua pärast Euroopa stabiilsusmehhanismi programmi lõppu 2018. aasta augustis programmijärgne keskkond. Reaalkasv ja tööhõive suurenemine on säilinud ning Kreeka ületas 2018. aastal taas oma esmase eelarveülejäagi eesmärgi. Ehkki teatava viivitusega, võimaldas konkreetsete reformikohustuste täitmine, mille tähtaeg oli 2018. aasta lõpus, rakendada 2019. aasta aprillis täiendavaid võlakoorumust vähendavaid meetmeid väärtusega 970 miljonit eurot. Kreeka on hakanud taastama juurdepääsu turule ja reitinguagentuurid on tema reitinguid tõstnud. Samas kajastuvad kriisi märkimisväärsed järelmõjud endiselt valitsemissektori võla, viivislaenude ja töötuse kõrges tasemes. Nende tasakaalustamatuste vähendamine nõuab seda, et mitme aasta jooksul rakendatakse järjepidevalt institutsionaalseid ja struktuurireforme, mis on alatatud viimastel aastatel, et ajakohastada majandust ja riiki, samuti eeldab see mitmeaastast majanduskasvu.

Reformide rakendamise tempo on viimastel kuudel aeglustunud ning mõnede meetmete vastavus Euroopa partnerite ees võetud kohustustele ei ole tagatud. Ehkki on mõned poliitikavaldkonnad, kus reformide rakendamine jätkub (nt mõned katastriga seotud küsimused, Hellinikon), esineb risk, et enamikku 2019. aasta keskpaigaks kehtestatud 15 konkreetset kohustust ei täideta õigel ajal. Mõnedel juhtudel, näiteks sotsiaalhoolekande (puude hindamine), avaliku halduse (haldussekretäride ametissenimetamine) ja energia (sihtmudeli rakendamine) valdkonna reformide puhul võivad need viivitused kesta mitu kuud. Komisjon rõhutab ka seda, kui oluline on, et Kreeka ametiasutused astuvad samme, mis võimaldavad pooleliolevatel erastamise hangetel (nt HELPE, Egnatia, Ateena rahvusvaheline lennujaam) jätkuda tõrgeteta 2019. aasta teisel poolel.

Euroopa Liidu institutsioonide prognoosid näitavad, et pärast fiskaalmeetmete vastuvõtmist 2019. aasta mais esinevad riskid, mis ohustavad kokkulepitud esmase eelarveülejäagi eesmärgi 3,5 % SKPst saavutamist 2019. aastal ja hiljem, samuti keskmise tähtajaga eelarve-eesmärgi täitmist 2020. aastal. Hiljuti vastuvõetud fiskaalmeetmete kvaliteet valmistab muret, arvestades eesmärki muuta riigi rahandus kasvusõbralikumaks ja suunata suurem sotsiaalkulutuste osa rühmadele, mille puhul esineb vaesust kõige sagedamini.

VALITSEMISSEKTORI RAHASTAMINE

Pärast jaanuaris toimunud edukat võlakirjaemissiooni tuli Kreeka 2019. aasta märtsis teist korda turule. Kasutades ära paranevat turukeskkonda ja tõstetud reitinguid, emiteeris riigi võlahaldusamet esimest korda alates 2010. aastast kümneaastase tähtajaga riigivõlakirja, kogudes tugevat nõudlust arvestades 2,5 miljardit eurot pakutava tootlusega 3,9 %. Kreeka riigivõlakirjade tootluse vahed on pärast seda aprillis veelgi paranenud: vahe Saksamaa riigivõlakirjadega ulatus kümneaastase tähtajaga võlakirjade puhul keskmiselt 340 protsendipunkti. Samas veidi hiljem esines Kreeka võlakirjade suhtes surve eelkõige pärast uutest fiskaalmeetmetest teatamist 7. mail. Riigi rahareserv oli märtsi lõpus suur ehk 24,3 miljardit eurot; see hõlmas valitsemissektori üksuste rahareserve riigikassa arvete süsteemis ning reservid ulatusid 33,7 miljardi euron.

Võla jätkusuutlikkuse analüüsi tehniline ajakohastus näitab, et Kreeka võla jätkusuutlikkuse hinnang on üldiselt sama. Baasstsenaarium näitab, et võlg on endiselt vähenemas, ehkki see on kuni 2048. aastani üle 100 % SKPst. Kreeka brutorahastamisvajadus püsib kuni 2032. aastani enam-vähem tasemel 10 % SKPst ning jääb prognoosiperioodi lõpus ligikaudu 17 % juurde SKPst. Hiljuti vastuvõetud fiskaalmeetmeid ei ole veel võimalik lisada täielikult võla jätkusuutlikkuse analüüsi, sest nõutav on lisaanalüüs, mis käsitleb nende mõju kasvule, ja vaja on suuremat selgust poliitika keskpika suuna kohta. Samas poliitika, mis mõjutab negatiivselt esmast eelarveülejäagi ja kasvupotentsiaali, avaldaks negatiivset mõju võla kujunemisele.

